

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jméno republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Stanislava Balíka a soudců Dagmar Lastovecké a Jiřího Nykodýma o ústavní stížnosti **M. K.**, zastoupeného Mgr. Přemyslem Hoke, advokátem, se sídlem v Praze 4, Doudlebská 1046/8, proti rozhodnutí ministra spravedlnosti č. j. 1475/2010-MOT-T/42 ze dne 9. února 2012 a usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 To 168/2011 ze dne 26. října 2011, spojené s návrhem na zrušení ustanovení § 399 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, za účasti **1) Ministerstva spravedlnosti a 2) Vrchního soudu v Praze**, jako účastníků řízení, *takto*:

- I. Návrh na zrušení ustanovení § 399 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, se o d m í t á .**
- II. Rozhodnutí ministra spravedlnosti č. j. 1475/2010-MOT-T/42 ze dne 9. února 2012 a usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 To 168/2011 ze dne 26. října 2011 se r u š í .**

O d ů v o d n ě n í :

I.

Rekapitulace ústavní stížnosti

1. Ústavní stížností, podanou k poštovní přepravě dne 26. února 2012 a doplněnou podáními ze dne 28. února 2012, 1., 5., 6., 7. a 27. března 2012, 2. a 5. dubna 2012, a 20., 22., a 27. června 2012, se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí. Z nich bylo usnesením vrchního soudu k odvolání státního zástupce zrušeno usnesení Městského soudu v Praze č. j. Nt 506/2010-609 ze dne 8. září 2011 a znovu bylo rozhodnuto tak, že je přípustné vydání stěžovatele k trestnímu stíhání do Gruzie pro trestný čin zpronevěry nebo odcizení podle čl. 182, § 2 (d), § 3 (b) trestního zákoníku Gruzie, kterého se měl dopustit tím, že dne 1. února 2005 bez předchozího souhlasu ostatních zakladatelů společnosti Maxtop M, Ltd., jako jeden ze zakladatelů a ředitel této společnosti zapůjčil od A. T. částku 650 000 USD, přičemž stěžovatel tyto finanční prostředky použil pro svoji potřebu. Rozhodnutím ministra spravedlnosti bylo povoleno vydání stěžovatele k předmětnému trestnímu stíhání do Gruzie. Tvrdí, že rozhodnutí ministra spravedlnosti a vrchního soudu porušují jeho ústavně chráněná práva obsažená v čl. 7 odst. 2, čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), čl. 3 a čl. 6 odst. 1 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a

základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému zacházení (dále jen „Úmluva proti mučení“), jakož i princip veřejného pořádku obsažený v § 377 trestního řádu, resp. čl. 10, čl. 90 a čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), čl. 2 odst. 2, čl. 8 odst. 2 a 5, čl. 36 odst. 2, čl. 38 odst. 2 a čl. 40 odst. 2 Listiny, čl. 1, čl. 6 odst. 2 a čl. 13 Úmluvy a čl. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

2. V ústavní stížnosti konkrétně vrchnímu soudu vytýká, že rozhodl sám v neveřejném zasedání, a tím mu odňal možnost podat stížnost proti jeho rozhodnutí a řádně hájit svá práva, resp. se jakkoli proti němu bránit. Rozhodnutí vrchního soudu bylo pro něj rovněž naprosto neočekávané, neboť Městský soud v Praze opakovaně rozhodl o nepřipustnosti vydání stěžovatele k trestnímu stíhání, čímž měl právo se domnívat, že k trestnímu stíhání do Gruzie vydán nebude. V novém řízení před soudem prvního stupně nadto byla nově osvědčena existence další překážky bránící vydání stěžovatele, totiž stav řízení o udělení mezinárodní ochrany. Vrchní soud přitom v rozporu se skutečným stavem věci konstatoval, že řízení o udělení mezinárodní ochrany již bylo pravomocně ukončeno. Má za to, že s ohledem na protichůdné hodnocení této skutečnosti soudy obou stupňů bylo namístě, aby ministr předložil věc Nejvyššímu soudu, a pokud tak neučinil, tak toleroval systematické porušování práv stěžovatele na spravedlivý proces. Konečně se domnívá, že pokud chtěl vrchní soud prvostupňově rozhodnutí zrušit, měl věc vrátit k novému projednání soudu prvního stupně.

3. Oběma napadeným rozhodnutím pak vytýká, že umožnila vydání stěžovatele k trestnímu stíhání do Gruzie, aniž se dostatečně vypořádala se zprávami nevládních organizací o stavu lidských práv v Gruzii. Z nich plyne nedostatek záruk spravedlivého procesu v Gruzii, politická perzekuce a kritický stav vězeňství. Má za to, že od orgánů Gruzie nebylo možné očekávat v daném směru nic než ujištění, že stěžovateli bude zajištěn spravedlivý proces a nehrozí mu žádné porušení jeho lidských práv. Pokud by ve svém prohlášení uvedly, že negarantují zajištění základních práv stěžovatele v průběhu trestního řízení a v průběhu výkonu trestu, nemohly by v žádném případě očekávat vydání stěžovatele. Vrchní soud tak upřednostnil tyto obecné proklamace před skutečnostmi, které plynou ze zpráv nevládních organizací o nedodržování lidských práv v Gruzii. Stěžovatel má za to, že je třeba vycházet ze skutečného stavu v soudnictví a vězeňství v daném státě, o kterém vypovídají zprávy nevládních organizací, a nespoléhat na obecné proklamace dožadujícího státu. Vrchní soud neuvedl, na základě jakých úvah došel k závěru, že nebyly zjištěny takové skutečnosti, ze kterých by bylo možné dovodit důvodnou obavu z politického pronásledování stěžovatele. Přitom ve svém rozhodnutí nijak nezpochybnil politickou angažovanost stěžovatele. Obavy stěžovatele z možného politického pronásledování v Gruzii podporuje i to, že jako poškozený v trestním řízení vystupuje gruzínský oligarcha Avtandil Tsereteli. Oba orgány veřejné moci umožnily vydání stěžovatele k trestnímu stíhání do státu, kde mu hrozí politické pronásledování a kde není zaručen spravedlivý soudní proces a ve věznicích dochází k porušování zákazu mučení a nelidskému zacházení.

4. V doplnění ústavní stížnosti stěžovatel poukazuje na to, že řízení o jeho kasační stížnosti ve věci udělení azylu, které se vede pod sp. zn. 9 Azs 6/2012, by mělo mít podle zákona odkladný účinek před jeho vydáním do Gruzie. Nesouhlasí proto s názorem vrchního soudu, že právní mocí rozhodnutí v azylovém řízení došlo k pozbytí azylové ochrany, když v době jeho rozhodnutí ještě ani nerozhodoval Městský soud

v Praze o žalobě proti správnímu rozhodnutí. Podotýká, že do momentu výměny osob u moci v Gruzii tzv. „revoluce růží“ v letech 1993 - 2003 mimo jiné řídil informační službu pro analýzu a prognostiku regionální politiky při Úřadu prezidenta Gruzie. Po nástupu režimu současného rezidenta Saakašviliho pokračoval ve své politické činnosti, a mj. vydával časopis „Zprávy informační společnosti“, v němž byly kromě jiného mnohokrát publikovány články kriticky hodnotící režim prezidenta Saakašviliho. Z těchto okolností plynoucí hrozba pro jeho osobu byla konstatována i znalcem, jehož posudek byl proveden v řízení před soudem prvního stupně. Žádný z obecných soudů se podle stěžovatele řádně nevypořádal s tím, zda byla dodržena zákonná ustanovení vedoucí k zahájení jeho trestního stíhání v Gruzii. Má za to, že soud prvního stupně přistoupil k věci při vědomí jiných případů projednávaných gruzínských občanů, jako např. ve věci Nadiradze (nález sp. zn. I. ÚS 2462/10, N 221/59 SbNU 195; srov. též nález sp. zn. I. ÚS 752/02, N 54/30 SbNU 65), rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (rozsudek ve věci Eukidze a Girgvliani vs. Gruzie č. 25091/07 ze dne 26. dubna 2011, rozsudek ve věci Makharadze a Sikharulidze vs. Gruzie č. 35254/07 ze dne 22. listopadu 2011), a zpráv různých lidskoprávních institucí a organizací, popisujících výkon justice v Gruzii. Z nich stěžovatel shrnuje, že jde o jeho vydání do země, kde se zcela evidentně porušují lidská práva a situace se ještě zhoršila, nejsou žádné záruky spravedlivého procesu, a je obecně kritizován vězeňský systém. Jeho trestní stíhání v dožadujícím státě má politický motiv a za své názory by mohl být pronásledován, a proto je možné i vykonstruování jeho trestního případu, a je ohroženo jeho zdraví i život a život jeho rodiny. Vrchnímu soudu tedy vytýká, že povýšil závazky, plynoucí z Evropské úmluvy o vydávání, nad závazky lidskoprávní.

II.

Rekapitulace návrhu na zrušení zákonného ustanovení

5. Stěžovatel se rovněž domáhá zrušení ustanovení § 399 trestního řádu a tvrdí, že je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny a s čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky. Tomuto ustanovení vytýká, že jediným pravidlem, kterým se musí ministr spravedlnosti při svém rozhodování řídit, je existence předcházejícího rozhodnutí soudu o přípustnosti vydání. Ustanovení neobsahuje žádná procesní pravidla či postupy. Tvrdí, že každé rozhodnutí musí být vydáno v řízení podle určitých procesních pravidel, která mají zabránit libovůli. Bez nich se rozhodnutí stávají vnitřní záležitostí orgánů veřejné moci, bez možnosti hájit práva těch, kterých se rozhodnutí týká. Rozhodnutí ministra spravedlnosti o povolení vydání osoby k trestnímu stíhání do zahraničí znamená pro vydávanou osobu zásadní rozhodnutí, které může mít fatální dopad na jeho další život. Výše uvedená kritéria však takové rozhodnutí nespĺňuje.

III.

Rekapitulace vyjádření ostatních účastníků řízení

6. Ministr spravedlnosti uvedl, že všechny důkazy byly provedeny již v řízení vedeném Městským soudem v Praze a stěžovatel měl možnost se k nim vyjádřit, a podobně měl možnost se vyjádřit ke stížnosti státní zástupkyně, čehož využil. Vrchní soud v Praze vyšel z toho, jak všechny provedené důkazy hodnotil Městský soud v Praze a v potřebném rozsahu zhodnotil i jejich význam pro danou věc. Rozhodnutí soudu prvního stupně nemohlo ve stěžovateli vzbudit legitimní očekávání, že vydán nebude,

protože to bylo před vydáním rozhodnutí soudu druhého stupně předčasné. Protichůdné rozhodnutí soudu druhého stupně pak nepředurčuje, že by je měl ministr zpochybnit předložením věci Nejvyššímu soudu podle § 397 odst. 3 trestního řádu. Vrchní soud v Praze nepochybil, když se zabýval toliko překážkami vydání a nikoliv vlastním trestním řízením, které je proti stěžovateli vedeno v Gruzii. Souhlasí s hodnocením získaných zpráv o stavu věcí v Gruzii, tak jak bylo provedeno Vrchním soudem v Praze, tedy že problémy v dodržování práv obviněných a odsouzených netrpí celý justiční a vězeňský systém. Ani Vrchní soud v Praze ani ministr se přitom nespokojili toliko se zárukami předloženými gruzínskými úřady v žádosti o vydání. Ministr, i s ohledem na usnesení sp. zn. III. ÚS 2816/11 ze dne 27. října 2011, požádal o konkrétnější ujištění vyžadujícího orgánu a o sledování zastupitelským úřadem, jak jsou tato ujištění plněna. Význam těchto ujištění potvrdil Evropský soud pro lidská práva např. v rozhodnutích Gasayev proti Španělsku č. 48514/06 ze dne 17. února 2009 a Chentiev a Ibragimov proti Slovensku č. 21022/08 a 51946/08 ze dne 14. září 2010. V daném případě tedy nenastala kolize mezi závazky plynoucími ze závazků z mezinárodních smluv o vydávání a závazky plynoucími z dodržování základních práv a svobod. Nesouhlasí s nedoloženým tvrzením stěžovatele, že se v Gruzii politicky angažoval, a stěžovatel v řízení spíše prezentoval obavy z trestního řízení samotného než ze své politické angažovanosti a postavení poškozeného T. Nesouhlasí s názorem, že není možné vydat osobu do státu, kde je standard soudního procesu toliko nižší. K návrhu na zrušení § 399 trestního řádu uvádí, že se nemůže jednat o libovůli tam, kde je postupováno v souladu se zákonem a po předchozím přezkumu soudu. Navíc je v souladu s tuzemskou tradicí výkon státní moci při extradici podle principu sdílené pravomoci rozdělen mezi soud a ministra spravedlnosti. S ohledem na to vše navrhl ústavní stížnost odmítnout jako zjevně neopodstatněnou a návrh na zrušení zákonného ustanovení zamítnout jako nedůvodný.

7. Vrchní soud v Praze k námitce stěžovatele, že ve druhém případě rozhodl ve věci sám, zatímco v prvním případě rozhodnutí zrušil a věc vrátil, poukazuje na odlišnou důkazní situaci. Argumenty, které státní zástupkyně uplatnila ve stížnosti proti rozhodnutí soudu prvního stupně, uplatnila již předtím ve veřejném zasedání a stěžovatel měl možnost se k nim vyjádřit. Podobně se měl stěžovatel možnost vyjádřit i k vlastní stížnosti státní zástupkyně. Oběma stranám bylo tedy dostatečně známo, co je předmětem neveřejného zasedání a rozhodnutí proto nelze považovat pro stěžovatele za překvapivé nebo neočekávané. Námitka, že vydání bránily závazky vyplývající z mezinárodních smluv, ústavního pořádku a trestního řádu, není námitkou novou. K objasnění existence takových překážek bylo vedeno obsáhlé dokazování a vrchní soud poukazuje na odůvodnění svého rozhodnutí, v němž se s tím vypořádal. K návrhu na zrušení zákonného ustanovení bylo poznamenáno, že jeho obecnost je patrně odrazem toho, že ministr spravedlnosti neposuzuje hlediska právní, ale především zahraničně politická. Navrhl, aby byla ústavní stížnost odmítnuta či zamítnuta.

8. Vrchní státní zastupitelství v Praze se vzdalo postavení vedlejšího účastníka řízení.

9. V replice stěžovatel poukazuje na to, že již v minulosti byl v Gruzii tímtéž poškozeným nestandardně vykonstruován případ, na který poukázal i bývalý ombudsman Gruzie. Opakuje, že důvod trestního stíhání popírá a trestní stíhání má podle něj politické pozadí. Poukaz ministra spravedlnosti na rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 2816/11 považuje za nepřipadný, když navíc v oné věci je nyní pod sp. zn. IV. ÚS 1755/12 vedeno řízení o nové ústavní stížnosti. Analýzu provedenou

Ministerstvem spravedlnosti pro potřeby jeho vydání považuje za účelovou a nesprávnou. V České republice se již objevila skepse ohledně dodržování lidských práv v Gruzii včetně potíží jejího justičního systému. Poukazuje na rozdíl mezi názorem, který v této věci zastává český mimořádný velvyslanec v Gruzii na straně jedné, a Ministerstvo zahraničních věcí na straně druhé. Pochybuje, že v případě problémů justičního systému v Gruzii, na něž je různě poukazováno, by měl mimořádný velvyslanec třetí země větší práva a moc než místní orgány. Uvádí, že rozhodnutí ministra spravedlnosti o svém vydání neobdržel. Pokud ministr spravedlnosti poukazuje na věc Gasayev, tak tato osoba po svém vydání do Ruské federace za dramatických okolností uprchla za aktivní pomoci české nevládní organizace, aby následně získala azyl ve Francii. Pokud je poukazováno na věc Chentiev a Ibragimov, tak oba jsou již šest let v extradiční vazbě na Slovensku a ve věci této extradice probíhá pod č. 65916/10 nové řízení před Evropským soudem pro lidská práva.

10. Podáním ze dne 4. dubna 2012 se ministr zahraničí označil za *amica curiae* a zaslal své vyjádření k dané věci. V něm poukázal na to, že v době rozhodnutí ministra spravedlnosti doposud nebylo pravomocně skončeno řízení ve věci žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany, protože proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 4 Az 7/2011-47 ze dne 30. ledna 2012, kterým byla zamítnuta správní žaloba stěžovatele proti rozhodnutí Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra č. j. OAM-56/LE-LE05-LE058-2011 ze dne 13. května 2011, byla včas podána kasační stížnost. Poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Azs 10/2010-99 ze dne 10. srpna 2010 a nálezy sp. zn. I. ÚS 752/02 (N 54/30 SbNU 65) a sp. zn. I. ÚS 2462/10 (N 221/59 SbNU 195), podle nichž má řízení ve věci azylu přednost před řízením extradičním. Dále s poukazem na vlastní šetření a zprávy mezinárodních orgánů a organizací uvádí, že navzdory pomalu se lepšící situaci je v otázce respektování práva na spravedlivý proces v Gruzii téměř vždy zmiňováno nepatřičné vměšování exekutivy do soudní moci a vytváření prostředí beztrestnosti, v mnoha případech soudy jen formálně potvrzují rozhodnutí učiněné předtím prokurátory. Kritizována je nedostatečná kvalifikace soudců mj. v oblasti lidských práv a systém jejich výběru náchylný ke korupci. Podmínky ve věznicích jsou mimořádně bezútěšné, v řadě případů s trvalými důsledky na zdraví vězňů osob.

IV. Skutková východiska

11. Z vyžádaného spisu Městského soudu v Praze sp. zn. Nt 506/2010 a z dalších listin, předložených stranami, byly zjištěny následující skutečnosti.

12. Státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze navrhla podáním ze dne 19. dubna 2011, aby bylo povoleno vydání stěžovatele do Gruzie k trestnímu stíhání pro trestný čin, kterého se měl dopustit tím, že bez souhlasu ostatních zakladatelů společnosti Maxtop M Ltd., jako zakladatel a ředitel této společnosti, si půjčil jménem této společnosti od Avtandila Tserteliho částku 650 000 USD pro financování podnikatelských závazků, a takto získané peníze použil pro svoji potřebu.

13. V této věci byly konstatovány zprávy o stavu lidských práv, zejména ve vztahu k fungování justičního a vězeňského systému v Gruzii, a to Ministerstvem zahraničních věcí, skrze Ministerstvo vnitra, Ministerstva zahraničí USA, velvyslance České republiky v Tbilisi, Českého helsinského výboru, Amnesty international Česká republika, organizace International observatory for lawyers a dalších osob, a byl vypracován za tímto účelem i posudek Dr. Emilem Souleimanovem z Institutu mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.

14. Se shora uvedenými zprávami v zásadě souzní i následné doklady, které připojil stěžovatel k ústavní stížnosti, sestávající z kopií zpráv, které měly obecné soudy k dispozici, cizojazyčných zpráv jiných orgánů, kopií článků v různých médiích a listin, vztahujících se k vydávání jiných osob do Gruzie, resp. trestního stíhání jiných osob v Gruzii.

15. Rovněž ministr spravedlnosti před vydáním napadeného rozhodnutí nechal svůj úřad zpracovat zprávu o stavu lidských práv v Gruzii a byla mu rovněž podána zvláštní zpráva Českým helsinským výborem.

16. V souvislosti s podáním návrhu státní zástupkyně na povolení vydání stěžovatele bylo obstaráno i sdělení Ministerstva vnitra, že stěžovatel 1. února 2011 požádal o mezinárodní ochranu. Rozhodnutím Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ze dne 13. května 2011 nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana. Správní žaloba proti tomuto rozhodnutí byla zamítnuta rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. ledna 2012. Rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Azs 6/2012-126 ze dne 14. června 2012 byl rozsudek správního soudu zrušen a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení.

V.

Naléhavost věci

17. Posuzovaná věc se týká osobní svobody stěžovatele, která je v důsledku napadených rozhodnutí aktuálně a bezprostředně omezena v souladu se zákonem sledovaným účelem. V podobných situacích Ústavní soud standardně shledává naléhavost věci, neboť je nežádoucí, aby projednání ústavní stížnosti vedlo k podstatnějšímu prodlužování tohoto stavu, ať už by vlastní rozhodnutí o ústavní stížnosti bylo jakékoliv (sp. zn. II. ÚS 198/04, N 73/33 SbNU 225, 226). Proto byla věc projednána přednostně mimo pořadí.

VI.

K návrhu na zrušení zákonného ustanovení

18. Stěžovatel v první řadě považoval za protiústavní již samotnou kompetenci ministra spravedlnosti povolit vydání osoby do cizího státu vyplývající z § 399 trestního řádu. Z logiky argumentace stěžovatele tedy vyplývá, že je třeba nejprve zkoumat, zda je vůbec možno *in abstracto* ministru spravedlnosti bez bližších procesních pravidel vydat osobu do cizího státu. Pokud by Ústavní soud dospěl k závěru, že takový postup je v rozporu s ústavním pořádkem, znamenalo by to automaticky i protiústavnost rozhodnutí, které bylo na základě napadeného ustanovení přijato, a jež je rovněž

napadeno ústavní stížností (srov. sp. zn. IV. ÚS 956/09, N 225/55 SbNU 105, 118 – bod 16).

19. Ohledně kompetence ministra spravedlnosti v extradičním řízení Ústavní soud v minulosti vyložil, že vůbec není ústavněprávně problematické, pokud ministr spravedlnosti vydává rozhodnutí politické povahy, která nejsou způsobilá zasáhnout do práv jiných, konkrétně rozhodnutí o povolení vydání, jehož důsledkem je vydání v souladu s rozhodnutím soudu (srov. sp. zn. Pl. ÚS 63/06, N 21/48 SbNU 223, 236 – bod 30).

20. Ústavní soud se tedy přihlásil k názoru, že ministr v rámci vydávacího řízení činí tzv. politická rozhodnutí (Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. II. díl. 6. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2692), přičemž právní ochrana je systémově efektivně zajišťována obecnými soudy v řízení o přípustnost vydání. Na rozhodnutí ministra spravedlnosti proto není nutné klást tak přísná měřítká jako na rozhodnutí soudu.

21. Na shora uvedeném zásadním náhledu na roli ministra spravedlnosti v extradičním řízení nehodlá Ústavní soud nic měnit, a to ani ve světle konkrétního posuzování daného případu. Návrh stěžovatele na zrušení § 399 trestní řádu je proto zjevně neopodstatněný, a jako takový byl odmítnut podle § 43 odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“).

VII.

Právní východiska k ústavní stížnosti

22. Ústavní soud v minulosti vyložil, že respekt a ochrana základních práv jsou definičními znaky materiálně chápaného právního státu, proto v případě, že vedle sebe existuje smluvní závazek chránící základní právo a smluvní závazek, který směřuje k ohrožení téhož práva, musí závazek první převážet. Rozsah pojmu ústavního pořádku proto nelze vyložit pouze s ohledem na ustanovení čl. 112 odst. 1 Ústavy, nýbrž vzhledem k ustanovení čl. 1 odst. 1 a 2 Ústavy je do jeho rámce nutno zahrnout i ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách (sp. zn. I. ÚS 733/05, N 230/43 SbNU 605).

23. I přes imperativ maximální rychlosti a ochoty při plnění mezinárodních závazků a přes relativně úzce vymezený předmět vydávacího řízení musí soudy respektovat záruky spravedlivého procesu obsažené v Listině a Úmluvě. Ohledně případné kolize závazků z mezinárodních smluv s ústavněprávními kautelami ochrany základních práv a svobod Ústavní soud konstatoval, že ochrana základních práv musí vždy převážet. Vydání není přípustné, pokud by jeho provedení kolidovalo s ústavními předpisy a se závazky z mezinárodních smluv o ochraně lidských práv a základních svobod. Přitom výčet okolností působících nepřipustnost vydání do ciziny, uvedený v zákoně, nelze považovat za vyčerpávající, a proto musí být zvažovány i další okolnosti, které by vydání mohly bránit, protože celá řada okolností, bránících vydání osoby, může být podřazena pod pojem rozporu s veřejným pořádkem, čímž se tradičně rozumí základní principy státního zřízení České republiky, ať už jsou vyjádřeny v ústavních předpisech a zákonech, nebo mají povahu obecných principů právního řádu v pozitivním právu nevyjádřených. To proto že vydání osoby do ciziny k trestnímu stíhání či výkonu trestu znamená zpravidla velmi razantní zásah do práv takové osoby a jejích poměrů, a jeho

přípustnost nemůže být posuzována bez uplatnění zásady přiměřenosti (sp. zn. III. ÚS 534/06, N 1/44 SbNU 3).

24. Ve výsledku není možné upřednostnit obecně proklamované a vyžadující stranou slibované záruky spravedlivého procesu a vyjádření o zlepšujících se podmínkách ve věznicích před konkrétními, k osobě stěžovatele se vztahujícími argumenty (sp. zn. I. ÚS 2462/10, N 221/59 SbNU 195).

25. Ve vztahu k čl. 3 Úmluvy, resp. čl. 3 Úmluvy proti mučení pak Ústavní soud zdůraznil, že mu nepřísluší konstatovat faktické porušování zákazu mučení, nelidského a ponižujícího zacházení či trestání v cizozemských věznicích, ale je třeba zkoumat, zda jsou podstatné důvody domnívat se, že porušení tohoto zákazu v případě vydání hrozí (sp. zn. I. ÚS 752/02, N 54/30 SbNU 65).

26. Z jiného pohledu rozhodnutí vyhostit cizince - žadatele o azyl - může vyvolat problém z hlediska čl. 3 Úmluvy (jemuž koresponduje čl. 7 odst. 2 Listiny), jestliže existují závažné a ověřené důvody se domnívat, že dotyčný je vystaven reálnému riziku, že by byl podroben mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu (sp. zn. IV. ÚS 553/06, N 17/44 SbNU 217).

VIII.

Závěry ve vztahu k ústavní stížnosti

27. Ústavní soud považuje za legitimní výhradu ministra spravedlnosti, že souvislost předmětného trestního stíhání a politické angažovanosti stěžovatele, resp. vlastní politická angažovanost stěžovatele proti stávajícímu režimu v Gruzii nebyla v daném řízení ničím prokázána. Nic na tom nemění, že stěžovatel určité veřejné funkce v Gruzii v minulosti zastával, protože to samo o sobě nemůže být pro daný předmět řízení relevantní.

28. Stejně tak lze souhlasit i s tím, že s ohledem na dřívější rozhodnutí soudu prvního stupně (usnesení Městského soudu v Praze č. j. Nt 506/2010-270 ze dne 7. června 2011), kterým bylo rozhodnuto o nepřípustnosti vydání stěžovatele, nesvědčilo stěžovateli legitimní očekávání, že k vydání do Gruzie nedojde. Nicméně ze závazného názoru soudu druhého stupně, resp. z jeho pokynů soudu prvního stupně, tak jak byly obsaženy ve zrušujícím usnesení (usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 To 131/2011 ze dne 20. července 2011), již určité očekávání stěžovatele ohledně dalšího postupu a závěrů obecných soudů legitimně vyplývalo.

29. Na rozdíl od ministra spravedlnosti totiž Ústavní soud zastává názor, že zatímco se soud prvního stupně v následném rozhodnutí na jedné straně důsledně držel pokynů vyšší soudní instance, a na druhé straně současně zjištěné poznatky o konkrétní situaci v Gruzii podrobně a srozumitelně vztáhl na jedinečný případ stěžovatele, tak se soud druhého stupně nepřipustně pustil do úvah o vině stěžovatele vytýkaným trestným činem, resp. jeho dokazování, aby bagatelizoval konkrétně zjištěné skutečnosti, které mají relevanci k aplikační praxi na poli spravedlivého procesu a podmínek osob omezených v souladu se zákonem na svobodě.

30. V rozporu s názorem ministra spravedlnosti a v souladu s názorem soudu druhého stupně, obsaženým v jeho prvním rozhodnutí v dané věci, i Ústavní soud považuje více než okolnost přistoupení Gruzie k řadě mezinárodních dokumentů o ochraně lidských práv (na začátku tisíciletí) za rozhodující aplikační praxi (k níž dochází poté), a proto je třeba učinit spolehlivý závěr, zda by s určitou mírou pravděpodobnosti relevantně existující porušování základních práv a svobod v Gruzii na poli základních práv a svobod v justici a vězeňství mohlo postihnout stěžovatele (s. 5 předmětného usnesení).

31. Soud prvního stupně, na podkladě provedeného dokazování (dostatečné množství důkazů a zpráv od vzájemně na sobě nezávislých zdrojů), přesvědčivě vyložil, že nebezpečí násilného nebo hrubě ponižujícího excesu v případě pobytu v instituci zřízené veřejnou mocí v Gruzii za účelem omezení osobní svobody, resp. nebezpečí obhajovacích práv a s tím související nespravedlivé či předpojaté odsuzující rozhodnutí, je dáno v současnosti v Gruzii v tzv. zájmových případech. Těmi jsou případy, na nichž mají zájem mimo jiné osoby, které disponují neformálním vlivem na výkon všech složek státní moci. Rovněž na podkladě dokazování pak soud prvního stupně dospěl k závěru, že Avtandil Tserteli, který v dané trestní věci vystupuje jako poškozený, je v Gruzii osobou disponující takovým značným neformálním vlivem. Z kombinace těchto skutečností pak soud prvního stupně dospěl k závěru o nepřipustnosti vydání stěžovatele (s. 11-13 usnesení soudu prvního stupně). Dlužno dodat, že soud druhého stupně ani ministr spravedlnosti uvedené relevantní zjištění soudu prvního stupně vůbec nijak nezpochybnili. Jak již bylo uvedeno, relevanci těchto zjištění soud druhého stupně toliko bagatelizoval právní jednoduchostí prokázání vytykaného trestního jednání a ve stejné ideové linii státní zástupkyně a ministr spravedlnosti vyzdvihli záruky, resp. dodatečné záruky vyžadující strany, jakož i zapojení Gruzie do mezinárodních struktur na ochranu lidských práv. To je ovšem s ohledem na zásadní náhled Ústavního soudu, jak byl vyložen výše, nedostatečné. Nejde totiž o zjištění, zda se stěžovatel vytykaného jednání skutečně dopustil či nikoliv, či zda masově či výjimečně dochází na poli základních práv a svobod v Gruzii k excesům a zda a jak jsou následně řešitelné, ale zda je s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu důvodné se domnívat, že k takovému excesu, ať už v průběhu soudního řízení anebo v průběhu omezení osobní svobody v souvislosti se soudním řízením, může dojít. A to je v relevantním rozsahu v daném případě dáno.

32. Ačkoliv je tedy možno souhlasit s vyjádřením soudu druhého stupně, že byla provedena všechna relevantní zjištění již soudem prvního stupně a stěžovatel měl možnost se k nim, jakož i k námitkám státní zástupkyně v průběhu řízení i ve stížnosti podrobně vyjádřit, tak tyto formalities nemohou nijak zmírnit to, že soud druhého stupně přistoupil k těmto zjištěním, resp. k vlastnímu předmětu řízení v logice uvažování Ústavního soudu svévolně (srov. sp. zn. III. ÚS 671/02, N 10/29 SbNU 69; sp. zn. IV. ÚS 570/03, N 91/33 SbNU 377). K důkladnému vyhodnocení extradičních a dalších materiálů ve vzájemné souvislosti a s ohledem na tuzemské mezinárodní závazky totiž z jeho strany nedošlo. Proto je ústavní stížnost proti jeho rozhodnutí důvodná a je namísto je zrušit.

33. Rozhodnutí ministra spravedlnosti je bytostně spjato s rozhodnutím soudu o přípustnosti vydání. Pozbylo-li tohoto podkladu, tak ztrácí ústavněprávní legitimitu.

34. V té souvislosti je třeba se postavit k intervenci ministra zahraničních věcí, pro jehož postavení jako *amicia curiae* z vlastní vůle není v tuzemském právním řádu podklad, a proto k této intervenci nemohlo být přihlíženo. Nicméně pokud by se toto přátelství podobně intenzivně projevovalo na podstatně bližší a právně relevantní úrovni společného účastenství v téže vládě, a došlo tak v souladu s § 6 odst. 3 písm. a) zákona ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ke koordinaci činnosti obou ministerstev v oblasti zahraničních vztahů, nejspíše by k řízení v dané věci vůbec nedošlo.

35. Ústavní soud shledal, že je ústavní stížnost důvodná, neboť v řízení bylo dostatečně prokázáno, že existují podstatné důvody obávat se, že stěžovateli v případě vydání hrozí porušování základních procesních práv, jakož i nebezpečí mučení, krutého a nelidského zacházení či trestání. Tím, že se obecný soud s těmito zjištěními odpovídajícím způsobem nevypořádal, porušil základní práva stěžovatele, chráněných čl. 7 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 3 Úmluvy proti mučení. Proto napadená rozhodnutí zrušil podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona.

36. S ohledem na výše uvedené se Ústavní soud již blíže nezabýval tvrzením stěžovatele o porušení jiných základních práv a svobod stěžovatele, tedy zejména souběhem s azylovým řízením v soudní fázi, protože by to na výsledek řízení nemělo žádný vliv.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 5. září 2012

Stanislav Balík
předseda senátu